

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Mementő

Roppant hibája a román politikának, hogy mindmáig alig akarta észrevenni, hogy ebben az országban vannak etnikai kisebbségek. A gyulafehérvári program becsületes lélekkel konstatálta, hogy vannak. A következő politika azonban talán, mert reakciója volt az albaiulási akciónak, elszaladt a kisebbségi kérdések elől s különböző politikai sivatagok forró homokjába dugta a fejét. Ha ez az állapot sokáig így tart, a következmények kellemetlenül tornyosulnak. Szerencsére a vezető politika is mintha már kezdené kidörzsölni szeméből a port. Kezdi belátni, hogy vétkes mulasztás lefitymálni a problémát. A mementő eleve ott él minden politikusi emlékezetében, szoktak is rá hivatkozni, akár hányszor szóval kell nyilatkozni: a románság nem követheti el azokat a hibákat, amiket vele szemben mások elkövettek. De mások a nyilatkozatok és mások a valóságok. Itt van a zsidó nemzeti kisebbség. A mi statisztikánk szerint egymilliókétszáz ezer lélek s felfogásunk szerint egyik legdolgosabb és legállamhűbb eleme az országnak. Kétségtelenül megilletik a jogok, amelyekre etnikai kisebbség igényt tart. A román nagypolitika azonban következtetésen elcsúszott, hogy szabadságjogokra kötelezte magát a zsidósággal szemben, elfelejté, hogy ennek a nemzetiségnek nagy létkérdései vannak kulturális téren és belső szervezete terén. Szinte demonstrál a feledékenységével. A milliós zsidó kisebbség mögött még ott kísért a régi román politika, amely a zsidókat idegeneknek tekintette s amely minden okosság ellenére ma is érezteti ellenszenvét a zsidó kérdéssel szemben.

Nem abból az apróból mondjuk mindzt, hogy a népszövetség alelnöke Sir Dickinson ittjár Romániában s ma vagy holnap eljön Kolozsvarra is, hogy tanulmányozza ez ország nemzetiségi kérdéseit. Dickinson azt hiszi — így mondotta ezt egy bukaresti újság tudósítójának — hogy a népliga beavatkozása és ellenőrzése elkerülhetetlenül szükséges, hogy a monarchia romjain megbizható és igazságos kormányzás biztosítsa. Az államok szuverenitási elmélete neki nem rokonszenves, mert a népek szuverének. „Ne feledjék el az utódállamok, hogy jelenlegi határait csak annak ellenében kapták és némelyikük csak azért születhetett meg, mert ennek fejében a kisebbségek védelméről szóló békeszerződési rendelkezésekhez csatlakoztak. Ha ezeket emlékezetben tartják, az annyira sértőnek vélt ellenőrzést, amely a kisebbségek védelmére szükséges, könnyen elviselhetik.” Bizton hisszük, hogy Dickinson ur tisztán látja majd az etnikai kisebbségek kérdését, tisztán a mi kérdésünket is. Sem Dickinson, sem a népszövetség, amelyet képvisel s amely a népek ligájának eleven mozgékony szerve, nem vallja az elavult elméletet, amelybe itt Romániában sajnos, nem egy politikus és nem egy nacionalista újság oly göresösen belekapaszkodik, hogy nemzetiség csak az, amely kompakt tömegekben él egy-egy területen. Ha így volna, nem vonatkoztatták volna a zsidóságra a békeszerződések kisebbségi klauzuláit és a népszövetség nem vállalta volna el a klauzulák védelmét.

Bizonyos tehát, hogy Dickinson is, meglátván a hibákat és sérelmeket, azonosítja majd magát velük. De mi mégsem tőle várjuk a megoldást, hanem igenis a román politikától. Mi vele ellentétben azon a véleményen vagyunk, hogy a népliga beavatkozása és ellenőrzése

főleg és elkerülhető. A nemzeti kisebbségeknek nem lesz szükségük rá, hogy felszólamlási jogokkal éljenek s mint a tanítóházhoz szaladjanak a népszövetséghez, ahányszor rajtuk igazságtalanság vagy sérelem esett. Ami mindmostanig történt, minthogy a kisebbségeket megillető szabadságjog-tartozást még nem effektuálták, negatív értelemben csakugyan sérelem és igazságtalanság. De mi a politika belátásában bizunk és nem a külső presszióban. Be fogják látni, mégpedig hamarosan, hogy a kisebbségek nélkül cselekedni nem lehet. Nem lehet nélkülük róluk intézkedni és nem lehet nélkülük őket elhallgatni és negligálni. Igen természetes, hogy mi a többi kisebbségre is gondolunk, de főként a zsidó kisebbségre, amelynek a nacionalizmus még itt-ott elavult

szobatudósok könyveiből előfráncigált elméletek alapján a létalapját is támadja, hangoztatván, hogy a zsidó csak vallás és nem nemzet. A legfurcsább ez a merev dogmatika azok részéről, akik nemrég még nem vallásnak, de nemzetnek mondták a zsidót, igaz, nem olyan nemzetnek, amelynek polgárjoga van, hanem jövevénynek, amelyet csak tűr ez az ország. Nekünk sok fronton kell harcolnunk, hogy meggyőzzük a csökkönyöskéket, hogy a közönyt érdeklődéssé változtassuk s hogy bebizonyítsuk mindenkinek, mennyire fontos és szükséges kisebbsége vagyunk ennek az országnak. Mind ezt a román politika felé mondjuk és nem Dickinson felé. De nem tagadjuk: örülünk ha ő is hallja, mert akkor a román politika közbübséi és makacsai is felfigyelnek.

Harding Európába jön

De Valera még nem válaszolt Lloyd Georgnak — Briand béktörbeszéde — Az amerikai-német tárgyalások

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, jul. 29. Az angol ir tárgyalás eredményeiről interpelláltak még Lloyd George miniszterelnököt a felsőházban. Az egyik lord megkérdezte mikor lesz hallandó a kormány nyilatkozni ezekről a tárgyalásokról, amelyek rendkívül fontosak a brit birodalom politikai életére. Az interpellációra a lordkancellár válaszolt. Elmondotta, hogy az angol kormány olyan javaslatokat terjesztett az ir megbízottak elé, amelyekről reméli, hogy

azokat az irek elfogadják.

Ha a megegyezés létrejön, azt törvényjavaslat formájában a kormány a parlament elé fogja terjeszteni. Ha az irek visszautasítják a kormány javaslatát, arról is be fog számolni a kormány a parlament előtt. A lordkancellár még bejelentette, hogy a fegyverszüneti megállapodásokat mindkét részről a legelőjálisabban betartják.

Az ir delegáció néhány nap óta rendkívül rezerváltan viselkedik, a delegáció tagjai nyilatkozatot nem adnak ki, nem fogadják a sajtó képviselőit, sűrűn tanácskoznak az angol kormánynak adandó válasz felett. A tanácskozások Dublinban történnek. A tárgyalások eredményeiről eddig semmire szivárgott ki. Az angol kormány javaslataira ezen a héten valószínűleg még nem fognak választ adni. Az ir parlament harminchat tagja még letartóztatásban van, de az angol kormány, hogy előzékenységgel egyengesse a megegyezést, elrendelte, hogy

a sinafeminista képviselőket helyezték szabadlábra.

A főtanács ülését nem Boulogneban, hanem Párisban fogják megtartani. Lloyd George a párisi konferencián nem vesz részt. Képviseletében lord Curzon és Balfour megy Párisba. A „Times” írja, hogy Franciaország nem küld egyelőre csapatokat Felsősziléziába. De ha Felsősziléziában a német önkéntes csapatok rendezavarásokat idéznének elő, ellenrendszabályokat léptet életbe a Rajna-vidéken. Csütörtökön Müllerand elnökletével minisztertanács volt, melyen Briand kifejtette álláspontját a felsősziléziai kérdésben. Briand beszédében a barátság hangján emlékezett meg Angliáról, egész beszédét áthatotta a békülés szelleme. Beszé-

déből a sajtó azt a meggyőződést meríti hogy

a francia kormány véget akar vetni az ellenségeskedéseknek,

amelyek legutóbb Páris és London között voltak. A főtanács ülésén Amerika megbízásából, Amerika párisi nagykövete fog résztvenni. A főtanács egyébként nemcsak a felsősziléziai kérdést fogja tárgyalni, hanem a jóvátétel kérdését és a keleti tengerszorosok kérdését is.

Anglia régen törekszik arra, hogy Amerikát belevonja az európai problémák intézésébe. Az Egyesült-Államok a legutóbbi hónapokban kivonták magukat az európai ügyek tárgyalásából, Harding washingtoni meghívása volt az első közeledés Amerika és Európa között. Lloyd George legutóbb meghívta Hardingot Európába, hogy bizonyos kérdéseket együttesen beszéljenek meg.

Harding ezt a meghívást, mint azt a „Chicago Tribune” jelenté, elfogadta.

Valószínűleg október végén Londonba érkezik, hogy tanácskozzék Lloyd Georgeal a függő európai problémákról és hogy megbeszélje azokat a kérdéseket, amelyek Washingtonban kerülnek tárgyalás alá. A londoni tanácskozás tehát a washingtoni tárgyalások előkonferenciája lesz. Az előkonferencia gondolatát a gyarmatok miniszterei vetették fel, akik szükségesnek tartják, hogy a washingtoni megbeszéléseket Londonban előkonferencián készítsék elő. A „Morningpost” jelentése szerint angol kormánykörök azt hiszik, hogy ezeket

az általános békére vonatkozó előtanácskozásokat

októberben okvetlenül meg fogják tartani Londonban. A tanácskozásokon azonban az angol kormányon és a gyarmatok miniszterelnökein kívül csupán Antérika és Japán képviselői vesznek részt.

Dr. Rosen német külügyminiszter és Dresel berlini amerikai nagykövete folytatják a német-amerikai békére vonatkozó tanácskozásait. A tárgyalásokat még nem zárták le, de mint beavatott helyen tudják, azok már eddig is olyan eredménnyel jártak, hogy sikerüket biztosítottak tekintik.

Németország kölcsönt kap Amerikától és Hollandiától

Berlin, július 29. (Damian.) A német kormánynak hamburgi bankárok támogatásával

sikerült egy amerikai bankcsoporttól nagyobb kölcsönt kapnia. Hollandia Németország részére szintén huszmillió holland forint hitelt engedélyezett.

Zsidó színészet!

- Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség figyelmébe -

A zsidó közoktatást és a zsidó sportot, mint a lélek és test kulturáját az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség tiszteletreméltó törekvéssel istapítja és fejleszti. Bámulatos energiával küzd le a pénzkrisissel mind félelmetesebben tornyosuló akadályokat; valóságos iskolapéldáit mutatja a tettekre készen, amelynek híján minden idealizmus hiábavaló, amely nélkül a visszaesés poshadása jöhet csak. Ha egy napig elhagyod a munkát, akkor a munka két napra távolodik el tőled" - mondja a régi zsidó közmondás. Akik kulturamunkánkat irányítják, ez ősi intés jegyében dolgoznak. Figyelmük kiterjed sok mindenre, ami a zsidó regeneráció ügyét szolgálja. A kisdobó intésben zsidó szellem honosult meg és az egyetemi diákság zsidó önértéssel készül az értelmi pályákra. Középiskoláink jobbak már csak technikai felszereltség dolgában lehetnek. Ami a héber nyelvet és a zsidó nemzeti szellemet illeti, az elmúlt iskolaév megmutatta, hogy külön oktatásügyi kultúrát a nemzeti mozgalom két éves múltja után már csak csodákkal lehetne csinálni.

Még s egy kultur-tényezőt a mozgalom figyelmén kívül hagyott: a zsidó színészetet és ennek kapcsán, a zsidó irodalmat.

Egy fejlődő nemzeti mozgalom nem mondhat le semmilyen körülmények között arról, hogy a színpadot, ezt a fontos fórumot igénybe ne vegye. Tudjuk, a nacionalizmus - olykor háborgó viharának - hullámai leggyakrabban a színház körül dagadnak magasra. Igaz, hogy sokszor mondván csinált viharok ezek, amikor nacionalizmusba burkolt reakció-bemhával támadják a színészetet, de mi, akik most kezdjük élni nemzeti életünket, ráérünk még ezek miatt aggódni. Művészetünk ma még fiatal, erőt a népből szívja, annak hajt virágokat, gyümölcseit a nép élvezi. A jiddis színház ma a zsidó nép okos és keresetlen, szenvedő és jószágos karakterének tükrö. Művészi értékeléséhez még szó férhet, de a művészet alárendelt szempont a fejlődés mai fokán, amikor mégis a nép nevelésére, irányítására kell a főbb súlyt helyezni.

Nehogy félreértés legyen. A művészetet itt esztétikai és pedig a zavartalan, tiszta artisztikum szempontjai szerint gondoltuk. A "művészet a művészet" elve nálunk még nagyon korai. A nép, amely más nemzet államiságában élt és él, nem minden esetben igazodhat a befogadó nemzet szintművészetéhez. A londoni West end zsidó tömegei mégis csak sajátos érzelmi és értelmi világot élnek és ebbe nehezen illeszthetők be minden tekintetben azok a színészi formák és az a művészi tartalom, amely a mai angol számára lehet lelki szükség, de a westend-zsidó számára mégis idegen. A színész igenis legyen művész, ez főkövetelménye minden nacionalizmusnak, a darab ne legyen vásári munka (ez nemzeti tisztesség dolga), arra hivatottak

írják, ne tantómsakálók. Nemzetiek legyenek... Ne hurrázó-nemzetiek, de a nemzet geniuszát visszahugározni.

Ha a német nemzeti újjászületés művészi körülményeire emlékezünk - és ez az analogia legközelebb áll, hiszen a zsargon jórésben az ő felnevelésében megakadt nyelvfoszlánya - gondoljunk a "Sturm und Drang" új utakat keresőre és megtaláljuk műveikben az ilyenfajta korzok erjesztő materiáját: a kritikát. Minden akarásnak tagadása fészke és új utakat régiek, használhatatlanok otthagásával tudunk csak csinálni, ha a jó köveket át is visszük az új ösvényekre. Reinhold Lenz nemzeti volt, noha "Die Soldaten" című drámájában a német katonai élet erkölcsötlenégeit pillégrezte ki és Schiller nagyobb szolgálót nem tehetett nemzetének, mint azzal, hogy "Die Räuber" és "Kabale und Liebe" darujában a kort kritizálta.

Igy meglátva a nemzeti élet és művészet közötti viszonyt, azt kell állítanunk, hogy Schalom Asch má, ha nem is egyetlen, de legnagyobb zsidó dramáirónk. Kritikája éles és velőbe vág, nem hagy ki egyetlen megsebezhető pontot, de csak neki van erre joga, mert vér a vérünkben és mert a fenytése neki is fáj; Luzattó "Lajzarim tehila" című drámája kedves emlék csupán, irodalom történések falova; mi köze az élethez, a zsidó nemzeti élethez?

Nehogy elkalandozzunk.

Arról van szó, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség a zsidó színészeknek nem szán annyi energiát, amennyit a zsidó nemzeti ügy érdekében a színészet megérdemel. A mostanában Kolozsváron vendégszerelő jiddis színész-társulat egyik képzett és talentumos tagja, Salom Brin figyelemztette e sorok íróját, hogy a Szövetség nem érdeklődött a repertóir iránt, senki számon nem kéri tőlük, nemzeti szellemen tartatnak-e az előadások, holott a saját megnyugtásukra elvárták volna, mint ahogy azt mindenfelé, ahol a zsidóság a nemzeti életbe kapcsolódott, a nemzeti expositura megteszi, hogy itt is ezt az ellenőrző jogát gyakorolja a Szövetség. Mellekes, hogy ezeknél erre semmi szükség, Morris Rosenfeld, Bialik és Tschernichowsky költeményeit szavalják, jó írók darabjait adják. A bécsiéknél bizonyára nem lehetnek aggályok e részben. De felvetődött a zsidó színészet ügye és kívánatos, hogy a Szövetség figyelmé ráterelődjön. Karolja föl mint a zsidó közoktatás ügyét és szerezzen érvényesítési lehetőséget az írás és színészi tehetségeinek.

Steiner Mór

A spanyolok veresége Marokkóban

Páris, július 29. (Damian.) A spanyol csapatok Merila mellett óriási vereséget szenvedtek. A marokkóiak kétezer spanyol katonát mészárosoltak le.

Támár

- Kis regény -

Írta: Giszkalay János (24)

- És ezt csak most mondod meg nekem? - kiáltott Juda és szemé vad szikrákat szórt.

- Nem akartalak busítani vele, - mondotta nyugodtan Chira, - meg aztán, mindenki is tudott felőle, hiszen ember-asszony csak ezen koptatja a nyelvet, ki tudja mióta, hát honnan tudtam volna, hogy éppen csak te nem halottál róla.

Juda torkán hosszú, harsogó vad kacagás tört ki. Felelmetes volt ez a kacagás és így meg a kor se hallották nevetni, mikor az Astarót ligeteiben áldozott hosszú időn és minden éjszaka. Juda fuldokolt a nagy kacagásban. Aztán csak kifordult a sátorból és messzi süvöltő hangon hívta a csordásokat.

- Hé emberek! - kiáltott Juda, minden erejéből és a csordások sietve gyűltek köréje.

- Holnapra, ott a tisztáson szép nagy máglyát hordjatok, - parancsolt rájuk Juda, - és vigyázzatok rá, hogy égnivaló száraz fából legyen a magya, mivelhogy menyasszonyt varunk.

Chira azt hitte, hogy Juda megzavarodott elméjében. Kezet vállára tette és úgy kérdezte:

- Mit akarsz a máglyával Juda testvér?

- Törvény az nálunk ebreusoknál, - mondotta sötéten, de most már nyugodt szóval Juda, - hogy aki pap lányja elparáználkodik, az tüzben égessenek meg. Tamár pedig Évernek,

a Sém fiának a lánya, aki papja volt az örökönvaló Istennek.

Chira megdöbbenve nézett Judára - és szíve pártjára kelt a halálra várt nőnek.

- Ugyan! - mondotta Judának és hangjában bosszúság érzett, - de nagyon vigyázzod egy idő óta az ebreus törvényeket. Vagy három hónappal ezelőtt még magad is az Astarót oltarain áldoztál és a Zevuv papjait tudakoltad meg.

- Igazad lehet Chira testvér, - válaszolt Juda, - nem az én érdemem. Aztán kis varatva még hozzátette: Nem is az akkori Juda ítélte halálra a paráznát, hanem egy kadesának szava, aki nagyon elesdálkozott az ebreus Jakob fiának paráznaságain. A Petach-Enájimbeli kadesa ítélte halálra Tamárt.

Tizenharmadik fejezet

Messzi, a pásztrok sátraiból földbevert övökkel és kifeszített kötelekkel eltilonítva, mint a hepcókások tanyája, állott a Tamár sátora és fegyveres férfiak őrtétek bejáratát. A sátorban ott tördelte kezét Elióram, a kanaanita asszony, a Rubén felesége, mivelhogy ő is Tamárral jött és mostan beküldöttek hozzá, hogy segítségre lenne a vészében. Mert fegyvert kellett őlni a halálra ítélt nőnek, a kadesák fehér fátolat, má: ruhát nem engedtek testén: a kemény Juda parancsa volt az, meggyalázó ösmertetőül a tázhalála menőnek: a kadesák ruhája, a fehér fátolat.

Elióram, a kanaanita asszony könnyörögve rimáncosodott Tamárnak.

- Ért szerelmes rózsaszálam, megriadt gerlicem, áruld márjel, hogy kivolt az az ember es

A palesztinai munkásbank

A "Hazefirában" Elia Munschik a következő érdekes elmesztást közli a pénzintézetéről, amely Palesztina munkásságát lesz hivatva munkára és keresetre serkenteni.

A munkásbank csak abban az esetben tud fölvirágozni, ha akár részvények útján, akár egyéb bankjövélémmel az alaptőkét minél nagyobbra tudja növelni. Mert a palesztinai munkásság számára nézve jelentéktelen, pénzügyi helyzete pedig, tekintettel hogy nagyobb részt győnge valutájú országokból jöttek, teljesen bizonytalan. Honnan teremtsen hát elő a bank első időben a pénzt, amelyet a munka megindítása igényel. Dr. Ruppin a cionista szervezetet is bevonta a munkásbank hatáskörébe és az alakuló ülésen a végrehajtó bizottság nevében 50.000 font sterlinggel járult hozzá. A bank fejlődésének további során a cionista szervezet ugyanannyi részvényt jegyzésére kötelezte magát, mint amennyit a munkásság jegyez. A cionista szervezet azonfelül nagyobb kölcsönökkel is hozzájárul a bank altruisztikus működéséhez.

Talán nem lesz érdektelen néhány szóval a bank alapszabályait ismertetni. Ezek szerint a bank foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. A részvényesek alapítókból állanak, egyszerű és elővételi részvények tulajdonosai. A bank működését csak akkor kezdheti, ha a munkásság legalább 5000 darab egyszerű részvényt jegyez és befizeti az alapszabályokban megállapított hányadot. A cionista szervezet, amely részvényjegyzésével és kölcsönével erős befolyást gyakorol a bankra, kikötötte a vezérigazgató kinevezési jogát, továbbá, hogy hozzájárulása nélkül kölcsönök nem folyósíthatók.

A cionista szervezet a kölcsönöket a következő esetekben mondhatják föl:

1. Ha a bank két éven át nem fizetett kamatot.

2. Ha a bank az első három év alatt 10.000 font sterlingnyi részvényt nem tud elhelyezni, vagy ha tizenkét év alatt a bank nem tudna részvénytőkejét 40 000 font sterlingre fokozni.

Hét igazgatót közösen nevezi ki a munkásság és a szervezet. A munkásság négy igazgatót, a szervezet három jogosult kinevezni. Az utóbbiak közül egy a vezérigazgatói tisztséget viseli.

az istenek talán elfordítják a gonoszt árva fejedről.

De Tamár, a Juda menyje csak hallgatott, konok mosolygással és nem igen volt hasonlatos a megriadt gerlicéhez. Három nap óta Juda minden órán kérdezte tőle, megfogatta, hogy mondaná meg, ki volt az a férfi, aki csúfságot tett imígyon Jiszrael törzsén, de Tamár csak hallgatott és a mosolygás nem fogyott el ajkán még akkor se, mikor a máglyát megmutatták neki. Pedig tudta, hogy megmenhethi életét vagy legalábbis halaszthatja a bünhődést, mert bizonyos volt, ha Juda meglátja annak az embernek nevét, nem nyugszik addig, amíg elő nem keríti, hogy együtt haljon meg büntetésével, mert ez is törvény volt az ebreusoknál.

Két erős férfi jött be a sátorba, földre-sütött pillantásuk és komor arcuk, hogy elvezessék Tamárt az utolsó útra. Elióram, a kanaanita asszony karmólastra görbült ujjakkal esett neki a férfiak arcának és vijjogott mint a vérese ha fiókait védi huzaéhes ragadozók ellen: nem akarta engedni, hogy Tamárt elvigyék mellőle. A két férfi hosszú birkózással legyűrte a kanaanita asszony erejét, de jól ravigyáztak, hogy meg ne tüssék, avagy más fájdalmat ne okozzanak testének, mivelhogy a Rubén felesége volt ő. Elióram lihegve, ki-mérítlen terült el a földön, arcát a porba temetle és már csak sírni tudott.

Tamár ezalatt nyugodtan terült-fordult a sátorban és fátolat sűrűre vonta magán, mert nem akarta, hogy ruhatalanságában lássák meg őtet a pásztrok szemel.

- Én készen vagyok, - mondotta Ta-

A trónörökös Kolozsváron Az országos atlétikai versenyeket vezeti

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A román trón várományosa, Károly trónörökös szombaton délelőtt Kolozsvárra érkezett. Az ifjú trónörökös ezalkalommal azért jött városunkba, hogy részt vegyen a román sport országos ünnepén és személyesen tüzze fel az atlétika bajnokainak mellé a győzelem érmeit. A trónörökös személyes részvétele már egymagában is fényes tanúságot jelent, hogy milyen jelentőséget tulajdonít a sportnak, mennyire értékelni tudja annak nemzetnevelő hatását. A trónörökös maga aktív főtűkára az FSSR-nek, a nagyromániai sportszövetségnek és féltő gondjal örökdió a sportélet in téktségének és eredeti hivatásának megővése mellett.

A trónörökös emelkedett szellemének és felvilágosult felfogásának bizonyítéka, hogy a sportot önmagáért értékeli tudja és nem tűri semmiféle politikai vonatkozásoknak összekeverését a tiszta, sportszerű testnevelés érdekeivel. A sportnak testnevelő hatásán kívül az ad legnagyobb jelentőséget, hogy közelebb hozza egymáshoz, szolidaritásra szoktatja és együttműködésre bírja a legellentétebb felfogású, a legkülönbözőbb nemzetiségű vagy fajhoz tartozó egyéneket is. A mezőnyön csak az győzhet, aki nagyobb készséget, jobb képességet és magasratörőbb lelkesedést tud a küzdelemben vinni, de sem születési, sem helyzeti előjog lathatott ott nem jöhet. Aki pedig megtanulja ottan, hogy csak igaz szándékokkal és valódi képességekkel lehet győzelmet aratni, az a külső életben sem akar gáncoskodással, vagy intrikákkal előbbre jutni.

A trónörökös, aki ideje jórészt a testetleket nemesítő sportolás körében tölti, nemcsak megérintett ettől a tisztább felfogástól, hanem ő maga egyike a legkitartóbb előharcosoknak a szellemnek. Valljuk be, hogy erre nálunk igen nagy szükség van. Sportéletünkben az elfajulásnak, a mindenáron való érvényesülésnek, egyéni érdekek és hiúságok előretolásának szomorú tünetei jelentkeztek. Itten történt meg, hogy amikor éppen a trónörökös hívására egy csapatot felrendeltek a bukaresti sportünnepségekre, a maguk hatalmába szédült itteni korifeusok vétőt kiáltottak a trón-

örökös szóra válaszul. Nálunk mutatja bomlasztó és gyűlölködő hatását az egyoldalú klubérdekeknek szembehelyezése a sport általános és nagy érdekeivel.

Erdélynek igen fejlett sportja, kitűnő sportemberei és nagyszerű atlétái, tornászai és fociballistái vannak. Erdély sportja integráns része Nagyrománia sportjának. Minden elért eredmény, kivitt győzelem, olimpiadok arboraira felhuzott lobogó Nagyrománia hírnevét és dícsőségét öregbíti. A sportban nincsenek határok és elválasztó falak. Legalábbis nem szabad lenniük. A bukaresti országos kongresszuson láttuk, hogy a tisztánlátó, energikus és pártatlan trónörökös a sportnak ezzel a természetével és hivatásával teljesen tisztában van. Hiszük tehát, hogy nem engedni korshajtás-ként fejlődni Nagyrománia sportján a nagyszerű energiákat kitermelni képes Erdély sportját. Ha a trónörökös példája nem beszédes tevé az itteni vezetők előtt, akkor külön is tudtukra kell adni, hogy a sport igazi hivatása közelébe és együttműködést létrehozni, nem pedig gyűlölködést és széthuzást. A sport internacionalis — e szónak való értelme szerint — de nemesek országhatáron túl, hanem országhatáron belül is. Ennek felismerését és érvényre juttatását várjuk a trónörökösnek speciálisan a sportélettel kapcsolatos itt-tartózkodásától.

A trónörökös fogadtatása

Károly trónörökös vonata szombat délelőtt tizenegy óra husz perckor robogott be a díszesen felvirágozott kolozsvári pályaudvarra. Leikes éljenzés hangzott el, amikor a trónörökös karsu alakja feltűnt a szalonkocsi ablakánál. A pályaudvaron megjelent a helyőrség egész tisztikara, élén Petala tábornokkal, a polgári hatóságok részéről Tanasescu belügyi államtitkár, Meles prefektus, Pop polgármester, Cosma főügyész, Popovici rendőrprefektus, Radulescu állambiztonsági felügyelő és a hivatalok vezetői vettek részt a fogadtatáson. Petala tábornok üdvözölte elsők a trónörökösöt és beszéde elhangzása után bemutatta a magasabb rangú tisztiket. Károly herceg ezután a polgári hatóságok képviselőinek körébe ment, akikkel együtt elhagyta a peront.

A pályaudvar előtt nagy néptömeg gyűlt egybe, amely lelkes óvációban részesítette a

trónörökösöt. Végig az utvonalon is ünneplő sokaságok állottak és zajosan éljenztek. A trónörökös Petala tábornok autóján annak lakására ment, ahol lakosztályát megfelelően előkészítették.

Az atlétikai versenyek megnyitása

Délután félnégy órakor nyitotta meg a trónörökös az országos atlétikai versenyeket. Már jóval a megnyitás előtt autók és kocsik hosszú sora robog ki a városi sporttelepre, a kolozsvári polgári és katonai hatóságok parancsnokai és vezetői gyülekeznek, hogy az ünnepélyes megnyitáson részt vehessenek. A sétány főbejáratánál hatalmas díszkapun „Traiasca Familiei Regala” (Éljen a királyi család) felirással. A sétányon végig gyalogos és lovas rendőrök állnak őrt, a faszor nemzeti zászlókkal és a román koronával van díszítve. A sporttelep tribünje galyakkal díszes. A pályán emelvény, rajta nagy kínai ernyő. A pálya Szamos felé eső végén a román cserkészek tábor-tűttek. A rendet a cserkészek tartják fenn nagy körültekintéssel. Egyheti kánikula után az idő borúsra fordult, mindenki esőt vár, a tribün alig felig teit meg.

Félnégy előtt pár perccel érkezik a trónörökös Petala tábornokkal. A közönség lelkesen éljenz, a zenekar a Himnuszot játsza. A trónörökös könnyed ugrással száll ki autójából. Magas, karsu, szőke, angolosan nyírott hajszu fiatalember. Vadászati egyenruha van rajta, kezében papiros és ceruza. Tanasescu államtitkár néhány szóval üdvözli, a román nők egyesületének elnöke virágcsokrot ad át neki. Károly trónörökös barátságosan mosolyog kezét fog, póznélkül, feszületül megköszöni a fogadást, a csokrot és felmegy az emelvényre. Mögötte állanak Petala tábornok, a kolozsvári helyőrség törzsisztjei, a rendőrség és más testületek parancsnokai, vezetői. A sportszövetség megbízottai tájékoztatják a trónörökösöt a ma lebonyolításra kerülő versenyszámokról. Az atléták felsorakoznak, a zenekar indulót játszik és az atléták csapata Salvan mernök vezetésével elvonul a trónörökös előtt. Azután a trónörökös leszáll az emelvényről és jelt ad a versenyek megkezdésére.

A versenyek

Az első napon az első futamokat és előmérkőzéseket bonyolították le, de így is megjavították már néhány országos rekordot.

A 100 méteres síkfutás előfutámban Péter (KAC) lett az első 11²/₃ másodperc alatt, második Steinfeld (ATE), harmadik Gidofalvy (KAC). Péter ¹/₃ másodperccel javította meg az országos rekordot.

A helyből magasugrás győztese Pelle (NAC) lett; 141 centiméter könnyen ugrott. Az országos rekordot 143 centiméterrel Constantinescu tartja aki a versenyen részt vett ugyan, de 136-nál többet már nem vitt. Második Péter (KAC) 138 centiméterrel.

A 110 méter gátfutás előfutámban az első csoport győztese Kacsch (EMSE), a második csoport győztese Imre (Haggibhor). A mai hét győztes között a holnap döntő igen érdekesnek ígérkezik.

A kalapácvetés első helyét 34 méter 18 centiméteres dobással Bodea (Univ.) nyerte. Második Morar (U) 31.18-al. A 400 méteres síkfutást vigalmasan szép futás után Nemes (U) nyerte 56²/₃ másodperc alatt.

A versenyek minden egyes számát a trónörökös maga vezeti precíz szakértelemmel. Holnap a döntő versenyeket bonyolítják le. Megállapítható, hogy a rendezés példás, a versenyek érdekesen és gyorsan peregnék le.

Átrakás nélkül forgalom Jugoszlávia és Románia közt. A román és jugoszláv vasutigazgatóságok között megegyezés jött létre, amelynek értelmében a két állam közötti áruforgalmat átrakás nélkül bonyolítják le, vagyis az egyik állam vagonjai a másik állam területére léphetnek. A szállítási nemzetközi fuvarlevéllel történik, a fuvardíjat földadaskor csak a határállomásig lehet leróni. Határállomásul román részről Carpinist jelölték ki.

már és a két férfi között kilépett a sátorból és nyugodtan indult a tisztás felé.

A tisztás közepén ott állott a hatalmas farakás, erős csőlöp ágaskodott ki halóle, ehhez fogják kötözni a halálraíteltet — és a máglya mellett, ott állottak égőfáklyákkal a kiszemelt gyújtók. Az egész tisztást pedig széles nagy körben, Juda emberei vették körül, teveháton ütök mindannyian, hosszú lándzsák voltak kezükben és íjj a vállukon. Százhusz harcos pásztor, teveháton ülők, vontak kört a máglya körül és három nyílövésnyi messzeségben, az utak minden irányában egy-egy lándzsás, ijjas vigyázó állott, hogy senki se zavarhassa meg az ítéletet.

Támár, a két óre között, félelem, nélkül, de gondolatokba merült fejjel ment keresztül a tevések körén, áthaladt a tisztáson és maga erejével lépett föl a máglyára. Juda ott állott, a körön belül, messze a máglyától, szája kegyetlenül összeszorítva, merev, sötét pillantása átszurta a messzeséget és hatalmas melle úgy feszült belé a levegőbe, mint amikor lázadó óriás késül istennel birkózni. Chira, az adullámi pásztor szomorú arccal állott mellette.

Támár fön volt már a máglyán és Juda kemény hangja, reszketés nélkül harsogott:

— Támár, sémíta Éver leánya, mi féle paráznságot cselekedtél te Jizraélapám örökében és mitélek a te védekezésaid?!

Támár csengő hangon válaszolt a fátyol alól:

— Mivelhogy szerettem és anya akartam lenni Jizraélben.

— Avagy nem voltál-e jegyes menyasszonya az én Seta fiannak. Jákób istenének

színe előtt, hogy igyen nem tudtal várni? — menyörgött újra Juda hangja.

Támár válaszolt:

— Nagyon is sok köze volt akkor a Jákób fiának Bal-Zevuvhoz és tudom én, hogy magtalanságra kárhoztattam, semhogy most Jákób istenének nevével akarjon korbácsolni engem.

Judaának úgy szökött fejébe a vér, mintha ökölrel csaptak volna arcába, de azért legyűrte féltelen indulatát.

— Támár, sémíta Éver leánya, — szólott újra, — megmondod-e végre, hogy ki volt az, aki csufaságot hozott Jizraél apám házára?

Támár hallgatott.

— Akkor végezzetek! — kiáltott Juda a kiszemelt embereknek — és keményen, megindulás nélkül, mozdulatlanul állott helyén.

A gyújtók már hozzá láttak, egyikük fölépelt a máglyára, hogy a öblöphöz kötözne Támárt, a többiek megosóválták fejük fölött az égő fáklyákat, hogy nagyobb lángra kapjanak, mikor Chira, az adullámi pásztor, a Juda barátja, kétségbeesetten rivált rájuk.

— Megálljatok!

És az adullámi Chira odaszaladt a máglyához.

— Oh gyöngye virágszál, — könyörgött az erős pásztor Támárhoz, — Aran-Naharajim legszebb rózsája és fehér lilium, kegyelmezz a te fiatal életednek és mond meg annak az embernek nevé, mert ha nem, bizony hogy Juda ez a vad ebres meggyújtja alattad a máglyát — és nem a halottak dicsérik az isteneket.

(Vége következik.)

A török kormány lemondott

Az új kormány békére törekszik — A törökök Kisáziában ismét előrenyomulnak

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, jul. 29. A kisázsiai front eseményei megrendítették a konstantinápolyi kormány helyzetét is. Kemal pasa veresége következtében kormányválság tört ki, Tevfik pasa miniszterelnök beadta a maga és a kormány lemondását. A török miniszterelnök lemondását azzal indokolta meg, hogy a mai válságos viszonyok között a kormány nem tarthatja meg semlegességét, szükegesnek tartja a béke sürgős helyreállítását, mert a konstantinápolyi kormány se tekintélyét, se hatalmát nem látja biztosítottának, ha Kemal és Görögország nem köt békét. A szultán elfogadta a kormány lemondását és Tevfik pasa helyett Izzet pasát bízta meg a kormány megalakításával. Izzet pasa Kemal pasának személyes barátja és híve.

Az új török kormány, mihelyt hivatalbalelép, megindítja békeakcióját. Kemal pasa, aki a szövetségesek első békefelhívására nem adott nyílt feleletet, mert csapatai akkor még győzelmesen vonultak előre, most szívesen látná, ha a szövetséges hatalmak békét közvetítenének Angora és Görögország között. Az új konstantinápolyi kormány nyilván Kemal sugalma-

zására fel fogja szólítani a szövetségeseket, hogy közvetítsék a békét. Görögország, ha a szövetségesek újból felajánlják közvetítésüket, valószínűleg nem fog elzárkózni a béke kérdésnek megbeszélése elől, mert olyan harctéri sikerekre támaszkodhat, amelyek követeléseit súlyossá teszik.

A török csapatok ellentállása nemcsak megerősödött, helyenként erős támadásba csapott át. A török hadsereg tizenöt kilométernyire előrenyomult Brüssza irányában. A front egyéb részein is előrenyomulnak a törökök. A görög offenzíva, legalábbis konstantinápolyi táviratunk azt jelenti, az egész vonalon megállott. Görög jelentés szerint a török különítmények harcba bocsátkoztak a görög előőrsekkel. A szakmányolt török ágyuk között sok orosz gyártmányú ágyút találtak.

Konstantinápolyi lapok jelentése szerint Szmirnában a görög hatóságok letartóztattak három török tisztet, akik Kemal hadseregéhez tartoztak. A török tisztet kihallgatásuk alkalmával bevallották, hogy Konstantin királyt akarták megölni.

Az önkényes lakásrekvirálások

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tisztelt Szerkesztő Ur! A lakástügyek elintézésénél mindennaposak a nyilvánosság elé kívánczó panaszok, melyek mind onnan erednek, hogy azok, akiknek hatalom adatott arra, hogy a polgárság legvitalisabb életfeltétele, a lakás felett rendelkeznek, ezt a hatalmat nemcsak a méltányosság és humanitás szempontjának, hanem az irányuló rendeletek és más hatóságok törvényes intézkedéseinek mellőzésével gyakorolják. Ime a legújabb eset: Fischmann Zélig kolozsvári lakos, aki Pata utca 94. szám alatt lakik saját házában, 11 gyermekes családdal, Cluj város tanácsától 5392—1921. szám alatt nyert határozatával cluji illetőségűnek deklarálva, 500 lei díjat azért a városi pénztárba le is fizetett, ez év május hó 10 én építész által készített tervvel ellátott szabályszerű kérelmet adott be a városi tanácshoz, amely mint illetékes fórum 1921. évi június hó 7-én halt és a polgármester által aláírt jogerős határozattal megengedte a háztulajdonosnak, hogy mintán egy szobából a lakó elköltöztet, azt a terv szerint lisztüzletre alakítsa át.

Az átalakítás már megtörtént, csak még az utolsó munkálatok voltak hátra, mikor Dandea lakáshivatali főnök egy rendőr részére elrekvirálta az üzletet, abból a lisztet az utcára dobatta, azonkívül egy másik rendőrnek elrekvirálta a 11 gyermekes Fischmann két szoba és nyári konyha lakásából a saját házából az egyik szobát, úgy hogy Fischmannék e szerint tizenhárom lakjanak egy szobában és télen ott is fűzzenek.

De ami a legrettenetesebb ebben a garázdálkodásban, hogy noha a rendelet előírja, hogy a rekvirálásról az érdekelt felet értesíteni kell, aki a rekvirálás ellen halasztó hatályú felebbezést adhat be, úgy jelen esetben, mint az utóbbi időben nagyon sok esetben, nem is értesítették a háztulajdonost a rekvirálásról, hanem Dandea tanácsos, nem törődve a rendelet utasításával a rekvirálással egyidejűleg mindjárt meg is keresi karhatalomért a rendőrséget, amelynek segítségével minden előzetes értesítés nélkül egyszerűen végrehajtják a meglepő rekvirálást.

Mi ügyvédek, akik fokmérői vagyunk annak a mértéknek, amennyel az egyes hatóságok a törvények és rendeletek utasításait megtartják, mert minden ügyes-bajos dolog végeredményben hozzánk jut. Legjobban mutatkozik ez természetesen a lakáskérdésben, mert ez érinti legmélyebben azt, aki valami jogsérelmet szenved. Épen ezért bátyámta körül a rendelet alkotója a polgárt garanciákkal, hogy a hatalom gyakorlója szeszélyének ki ne legyen

téve. A rendelet szerint rekvirálás esetén értesíteni kell azt, akinek rovására a rekvirálást elrendelték s az illetőnek a határozat vételétől számított három nap alatt jogában áll halasztó hatályú felebbezést beadni a belügyminisztériumhoz. Ennek ellenére dr. Dandea lakáshivatali főnöke derűre-borura rendeli el a karhatalmi végrehajtást olyan rekvirálásokról, amelyeket a rekvirálást szenvedővel még nem is közölték s így természetesen nem is jogerősek. Így származnak ama sajnálatos esetek, hogy gyanútlan polgárokat, háztulajdonosokat kitesznek egyik napról a másikra karhatalommal lakásukból s hogy a polgárok, akik tudatában vannak annak, hogy őket előbb értesíteni kell s a határozat ellen beadandó felebbezésük elintézéséig lakásukban háborgatni nem lehet, ellenszegülnek a karhatalomnak, amelyről feleltetéseik, hogy egyéni akció: hajt végre. A rendőrség vezetői így legjobb intenciók mellett is kénytelenek törvénytelen intézkedésekhez karhatalmat szolgáltatni.

Fogadja Szerkesztő Ur kiváló tiszteletm kifejezését:

Cluj 1921. jul. 29.

Dr. Horváth Jenő
ügyvéd.

— Tünnivalók a XII. cionista kongresszusról. Karlsbadból jelenti a cionista kongresszus irodája: A tanácskozó teremben állóhelyek is lesznek. A jegyek ára 30 cseh korona. Egyes tanácskozásokra szóló jegy 250 cseh korona. A delegátusok ideiglenes belépőjegyüket augusztus 23-tól kezdve megfelelő igazolás után a kongresszus irodájában átvehetik. A végleges érvényességű jegyek az igazoló bizottság és a kongresszus együttes verifikációja után adatnak ki. Akik országuk cionista központja útján rendelkeztek szobát, a karlsbadi vasútállomás kirendelt kongresszusi megbízottaktól tudják meg, hogy melyik szállóban fognak lakni. A kirendeltség gondoskodik egyúttal a podgyások elszállításáról és mindenről, ami összefügg a delegátusok és vendégek kényelmével. Pénz és devizaügyeket a cseh Unió Bank karlsbadi fiókja bonyolít le. Csekket tanácsos a bank karlsbadi fiókja nevére kiállítani.

— A Geulat Achuzza szövetség vezetőisége felkéri azokat a tagjait, akik a július havi tagságdíjjal hátralékban vannak, hogy azt az augusztus havi tandíjjal együtt lehetőleg mielőbb befizetni sziveskedjenek. A Geulat Achuzza szövetség Görögtemplom-u. 16. szám.

Zsidók! gondoskodjatok a Maddis-tókról! Adakozzatok a Tarbutra!

PIS PUS

Ne haragudj nyájas olvasó, ha egy indiszkrét kérdést intézek hozzád. Van még bór a képeden? Az enyémen már nincs. Sem a hátamon, sem a mellemen, sem a karomon, ju-ju-ju, miközben ezirtam, megrepedt a felhám. Én tudniillik strandolok. Könnyű nekem nyájasnak lenni, te ugylát-szik nem strandolsz. De újra kérlek ne haragudj az ildomtalanágért, én már mindenkit megkérdeztem, mit kell csinálni, mert ezer sebből verzem és fáj, szur, csip, szorit, sajog és éget. Ne nevesz kérlek a tragédiámon, mert hatha te is hasontragédiában szenvedsz: a nevetés rossz hatással van a malpigirétegre. Hát miért nincs a vízben? — kérdezi egy bölcs rézbőrű, aki szintén irokéz. Beme-gyek a vízbe. Jaj, én esküszöm, hogy nem igaz, mintha a tűz meg a víz nem férne össze. Ebben a vízben égek. Amikor kiinn vagyok a vízből, méginkább égek. Kenje be vazelinnal! A vazelintől külön égek. Mossa le szappannal! Az is huncut, aki kitalálta. És az is lödít, aki azt mondja, hogy a szappan a kultúra fokmérője, mert tisztít. Nem igaz. A szappan éget. Melyik oldalra fektüdjek? A hátam éget, a tuloldal éget, a jobbom éget, a balom éget, csak egy részemem tudok fektüdni, azon is csak állva vagy ülve. E pillanatban megborzongtam. Kezdem érteni a szerkesztőt, aki Shackleton új expedíciójáról ad témát. De minek nekem Schackleton? Öneki a délisarkra kell mennie, hogy ott lelje a hideget. Nekem nem kell odamennem. Engem itt helyben lel a hideg. Mert én strandolok. Ez nagyon egészséges.

*

Shackleton harmadszor indul neki a déli sarkok két fázadós, reményvesztett, kimerítő és életveszedelmes kísérlet után most harmadszor veti bele magát a Dél tükába. Kétszer leverték az elemek, a természet, de nem riad vissza: az emberi erő, az emberi ész nem retten meg, nem ingadozik, ujrakezdi emberfeletti harcát. Semmi se olyan nehéz, semmi se olyan leverő, lesújtó, fázastó, mint az ujrakezdés: régi uton járnai, fokról-fokra, lépésről-lépésre hódítani meg újra minden talpalatnyi földet, amelyen járt már! És mégis ujrakezdi — harmadszor. Hajója a legmodernebb, fel van szerelve a tudomány minden eszközeivel, élalma két esztendőre elegendő. Van repülőgépe, szánjai, igas kutyái. És előtte a nagy rejtelen, a nagy titok: a dél világa, amely tudósok és regényírók fantáziáját izgatta. Egy végtelen ezen a földgolyón, amelyet nem ismerünk, amelynek világáról semmit se tudunk. És talán Shackleton harmadik útja ezeket ebbe a fanasztikus világba. Talán új lehetőségek gazdagsága tárul majd elének. Schackleton mint egy hős hadvezér hódító utra megy. És ez a hódító ut nem iszik vért, nem facsar könnyet, — de dicsőséget hozhat! Mily nagyszerű lenne, ha minden emberi szenvedély ilyen hódító utak felé hőmpolyogna! A tudomány ki nem fűrkészett világa felé!

*

(—) A kontreminör játékos az a tőzsdén, aki nevet akkor, amikor sirnia kellene. Meg van győződve például arról, hogy az árak esni fognak, tehát emelkedő árakra csinál kötéssket. Neki eredetileg sirnia kellene, ha az árak valóban emelkednek, de ő épen ekkor nevet a legnagyobb, mert hiszen meggyőződésével pont ellentétben spekulált. Hegedüs Lóránt ilyen kontreminör spekulációval szerzett éveken keresztül sok milliót a tőzsdén, mi sem természetesebb, hogy a politikában is megmaradt kabalájánál és változatlanul tovább kontreminörösködik. Most például az orra vörzik és vicceket mesél a nemzetgyűlésen. Megjósolta, hogy legkésőbb huszvétra ötön fog állani a magyar korona Zürichben és erre hónapok mulán is kettőn alul maradt. Más rendes pénzügyminiszter a huszvéti utáni napon szégyelne az utcára kimenni, Hegedüs helyett vajaj tesz a fejére külön is és úgy megy a júliusi napra. Ez a komoly ember, akinek egy züllő ország súlyos pénzügyi gondjai nehezednek vállaira, amikor szövateszik politikájának kudarcát, így válaszol: „Ne szekirozzanak, mert elmegyek a Bukaszba.” Mi az a buksz, kérdik minden oldalról a kíváncsi képviselők, mire a legnagyobb magyar fiónc kapacitás és szimfoni us lovag megmagyarázza, hogy az a bukott miniszterek szövetsége. Persze nagy a derűtlenség a gittyegyetben, illetve, a magyar nemzetgyűlésen és ki törődik a hasrengető viháncolás után azzal, hogy a magyar korona csak makulaturapapír Zürichben. Eleg nekik, hogy Hegedüsnek, ha tudása, meg szerencséje nincs is, de van humora. Igazi akasztótanuóra.

Nó a terror Magyarországon

Rakovszky nemzetgyűlési elnök lemondott — Felelőtlen elemek megtámadták Beniczky lakását — Ugron Gábor beszéde

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, július 30. A magyar nemzetgyűlésnek újabb kinos szenzációja van. Rakovszky István bejelentette az elnöki állásáról való lemondását. Bejelentését néhány szóval meg is indokolta, többek között azzal, hogy elnöksége nem találkozott a Ház minden oldalán a bizalommal, amely az elnöki tekintély érdekében feltétlenül szükséges. Nagy keserűséggel távozom — fejezte be felszólalását — mert mindig arra törekedtem, hogy az elnöki székben megőrizsem a Ház tekintélyét.

E bejelentés mögött súlyos politikai komplikációk húzódnak meg. Rakovszkyval szemben ugyanis az ellenzék a legtehetősebb bizalommal viseltetik. A bizalmatlanság e legrégibb keresztény politikuskok egyike ellen, a keresztény párt illetve a kormány részéről jelentkezett. A kormány, amely minden ellene irányuló agitációt büntönnel nyom most el, a parlamenten belül is elakarja fojtani az ellenzéki támadásokat. Különösen rossz néven vették Rakovszkytól, hogy nem volt hajlandó semmiféle erőszakot alkalmazni Beniczky mindennapos éles és kiméletlen támadásaival szemben. Az ellenzék meg is ragadta ezt az alkalmat, hogy bizalmát kifejezésre juttassa Rakovszky iránt. A kormánypart részéről senki sem szívtett ezzel az udvariasságból is szokásos bizalomnyilvánítással.

Az ellenzék részéről Ugron Gábor méltatta Rakovszky érdemeit és pártatlanságát. Rakovszky érdemének tudja be, hogy minden párt egyformán a parlament elé hozhatta sérelmeit és igazságot követelhetett. A szólás-szabadság veszélyeztetését látja Rakovszky távozásával. Rakovszkynek az ellenzék hálás, — mondotta — mert pártokon felülmúló működésének eredménye volt, hogy minden képviselő bármely oldalhoz is tartozott, biztonságban érezhette magát. Beszéde további részén Ugron a terror növekedéséről számolt be. Bejelentette a Háznak, hogy Beniczky Ödön volt belügyminiszter lakását az előző este felelőtlen elemek megtámadták. Telefonján nem kapott összeköttetést, hogy akár barátaitól, akár a hatóságoktól segítséget kaphatott volna.

A jogrend legnagyobb sérelmét látja ezekben a meg-megújuló támadásokban. Ezeknek a felelőtlen elemeknek merészsége most újra odáig terjed, hogy tiszteletreméltó férfiakat mint hazatérőket plakátroznak ki az utcákon. Bejelentése után Friedrich István állott fel szólásra s kijelentette, hogy saját szemével látta a támadást Beniczky lakása ellen.

Gróf Bethlen miniszterelnök válaszolt Ugron beszédére. Orvoslás helyett ezúttal is támadott. Támadta Ugron Gábort, aki két órája már a Házban tartózkodott és neki nem tett említést a Beniczky ellen elkövetett támadásról. Ha ezt megtette volna, a vizsgálat már megindulhatott volna a tettesek kikutatására és megbüntetésére.

A jövőtől bizottság vezetői július 30-án érkeznek Budapestre. A bizottság tagjai, mintegy százharmincan a jövő hét folyamán érkeznek meg. A lefegyverzés ellenőrzésére kiküldött bizottság Zuccari olasz tábornok vezetésével augusztus közepén kezdi meg működését.

A "Times" a ratifikációs okmányok kikészítésével foglalkozva, azt írja, hogy a trianoni békeszerződés életbeléptetése hozzá fog járulni ahhoz, hogy Közép-Európa békéje, amelyet a kontinens jóléte függ, meggyorsuljon. A szerződés betartására feltétlenül szükség van. Ha Magyarország Nyugatmagyarország lojális átadásával bizonyosságot tesz jóakaratról, joga van arra, hogy a pécsi kérdésben vele szemben is lojálisan bánjanak el.

Enver pasa Kemalhoz partott

Athén, július 29. (Damian.) Enver pasa 20.000 emberével együtt felajánlotta Kemal pasának segítségét.

Ismét eltűnt két turista a Salzkammergutban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Egyik multheti számában foglalkozott az "Uj Kelet" négy osztrák turista titokzatos eltűnésével. Most újabb eltűnési esetekről értesülünk. Az egyik esetben egy budapesti diák az áldozat, akinek teljesen azonos körülmények között veszett nyoma, mint az előző négy eltűntnek. Az öt eset közös fővonása, hogy jobb-módu fiatalemberek az áldozatok, akik teljesen kezdő turisták voltak és azzal a határozott szándékkal hagyták el a lakásukat, hogy rövid és veszélytelen séta után visszatérjenek.

A legújabb esetről szóló szűkszavú jelentés szerint Ribáry Károly 17 éves budapesti diák, aki anyjával Sankt-Wolfgangban nyaralt, s hó 22-én azzal távozott el a szállóból, hogy Aufseebe, vagy Hallstattba akar kirándulni és még aznap visszatér. Azóta nyoma veszett. Kivüle eltűnt még egy Buttinger Anna nevű leány is Aufseeből.

Ezek az új eltűnések kétségtelemé teszik a bécsi rendőrség ama feltevését, hogy nem véletlen esetekről van szó, hanem tervszerűen kidolgozott és végrehajtott bűntettek sorozatáról, amelyek erősen aláássák Salzkammergut közbiztonságát. Az ottani csendőrség és a hatóságok teljesen tanácstalanul állanak a titokzatos ügyben és Bécsből kértek sürgős segítséget. Attól tartanak, hogy a megismétlődő eltűnések el fogják riasztani a nyaralókat, ép ezért a legnagyobb eréllyel akarnak végetvetni a lehetetlen állapotnak.

Az éhezõ Oroszország

Terjed a járvány — A külföld segélyakciója — Az éhezõ parasztok Moszkva ellen vonulnak

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, július 29. Az oroszországi éhínség fantasztikus méreteket ölt. Oroszország legnagyobb területei kifogytak az élelmiszerekből, nincs gabona, nincs kenyér, az állatok pedig a takarmányhiány következtében elhullanak. A parasztság szekerének, gyalogszerrel, vasúton elhagyja lakóhelyét, a falvak kifürülnek, sőt a kisebb városok is, az ország minden tájáról a nagyvárosok és Moszkva felé vonulnak az éhezők seregei. Az egész ország egy nagy tábor. A parasztok, ametre elvonulnak, rabolnak és fosztogatnak.

A hangulat a kormány ellen rendkívül károsodott. A tömegek a kormányt vádolják meg az éhínségért. A parasztok természetesen magukkal burcolják a kolerajárványt is az ország minden részébe. A hatóságok lokalizáló kísérletei teljesen sikertelenek. A kormány arra is képtelen, hogy ezt a népvándorlást megakadályozza. Olyan hírek terjedtek el, hogy az elégedetlenkedő és kiéhezett parasztság meg akarja ostromolni Moszkvát és meg akarja dönteni a kormány uralmát.

A külföld segélyakciója nehezen indult. Egyelőre csak Németország tett valamit az éhezők és szenvedő orosz nép érdekében. Németországból ruhát és gyógyszereket szállítanak az inszorgó területekre. Elelmiszert, amelyben maga Németország is szűkölködik, nem szállíthat. Amerika segélyakcióját politikai feltételekhez köti. A szovjetkormány arra a kérésére, hogy Amerika küldjön élelmiszert Oroszországba, mert több mint húszmillió orosz küzd az éhínséggel, Hughes külügyi államtitkár jegyzékben válaszol. Ebben a jegyzékben összegezi az amerikai kormány azokat a feltételeket, amelyek teljesítése mellett hajlandó Oroszországnak élelmiszert szállítani.

Maxim Gorkij megérkezett Németországba, ahol a német értelmiség segítségével akarja megszervezni az oroszországi segélyakciót. Berlinből Londonba, onnan Washingtonba fog menni, hogy az ottani értelmiséget is megnyerje az oroszországi segélyakció érdekében.

A varsói szovjetdelegáció elnöke kijelentette, hogy hamisak azok a hírek, amelyek Oroszországnak Lengyelország elleni kasszújárásáról szólnak.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	577
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

Él mólé rachmim

Amíg él, Herzl szívem tizenötmillióért dobogott; ha volna a költői igazságszolgáltatáson kívül még más igazság is a földön, akkor most minden zsidó szív a tizenötmillió között a legutolsó is, ő érte dobogna. Nagy ur az igazság, de kis bottal jár és ha föl akar mérni valamilyen nagyságot, hát akkor nem ér fel hozzá, különösen mikor a vezér majdnem olyan nagy, mint az eszme, amelyet meghirdet és a nép távolról sem olyan nagy, mint a vezér, amely fölébe magasodott.

Ez a nép tragikumuma és nem Herzlé. Az is a nép tragikumuma, hogy akadnak olyanok is a zsidók között, akik annak a nagy eszmének, amelyet Herzl sirja fölött örökmécsként égét a történelem, még a legfelsőbb tüzmagját se látják, sőt meg is tagadják ezt az eszmét, megtagadják a legteljesebb, megtagadják olyankor is, mikor már nem is az egész népre, hanem csak egyre vonatkozik.

Vannak ilyenek Nagybányán is vannak ilyenek. A nagybányai zsidó hitközség elhatározta, hogy Herzlnek halála évfordulójára alkalmasból a templomban gyásztiszteletet rendez. A szombati istentisztelet keretében akartak Herzl lelki üdvéért imádkozni a zsidók. A kantor recitálta az Él mólé rachmim kezdetű imát és az isten trónusából egészen bizonyosan már nagy lélekben sugárzott az isteni irgalom, mikor az egyik zsidó felrohant az oltárhoz, hogy megakadályozza az ima elmondását.

Herzl tizenötmillió zsidó megváltásáért dolgozott. Tizenötmillió között akad most egy, aki egyetlen egy zsidó üdvösségétől is sajnálja az imát és ez az egy épen Herzl Tivadar. Herzl az élet üdvösségét kínálta fel a zsidóság-nak, könyörületes zsidó szívek neki már csak a halál üdvösségét kínálhatják. Nem sokat adnak, csak egy imát, amely kijár minden halottnak. Ha kicsi és jelentéktelen akkor is, ha nagyon nagy, akkor is, mert a zsidó irgalom az istenbe való beleolvadást az ima erejéből várja.

A megváltás gondolata lobog ki szelíd fényvel ebből a könyörületes istenkeresésből. A gondolatnak csak egy apró kis szikrája, csak annyi, amely nem az egész emberiség, nem az egész zsidó nép megváltására világít rá, hanem csak egy léleknek az üdvére, de mégis a megváltó gondolat nagyzerű könyörületessége reszket az Él mólé rachmimban.

Aki megérti a megváltás szent gondolatát, az csak irhat és nem érezhet mást, mint a lelke gyökeréig lefutó megrendülést, mikor az Él mólé rachmim szolozsmás versei megcsendülnek. Aki ilyenkor is gyűlölni tud, az soha a messiási gondolatot nem értette meg.

Az a zsidó nép tragikumuma, hogy még most is vannak közöttünk olyanok, akik nem értik meg. Csak ilyenek tudnak irgalmatlanul gyűlölni, mikor a könyörülettel teljes istenhez fohászkodik a zsidó kegyelet.

Herzl gyászünnepegy Lippán

Lippáról jelentik: Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja kegyelettel adózott a zsidóság halhatatlan vezérének, Herzl Tivadarnak halála 17-ik évfordulóján. A gyászünnepegy a templomban folyt le. Jizkor után Srauszmann főrabbi magasan szárnyaló beszédben ismertette azt az emberfeletti munkát, amelyet Herzl a zsidó nép érdekében kifejtett. A nemzeti himnusszal, a Hatikvahval zárult be az impozáns gyászünnepegy, melynek tartama alatt a cionista kereskedők üzletei zárva voltak.

Főláru vasuti jegy a felekezeti tanítéknak. Bukarestből jelentik: A kormány hoztajárult ahhoz, hogy ezután a felekezeti tanárok és tanítók is főláru vasuti jeggyel utazhassanak.

— **Gaster londoni főrabbi megérkezett Aradra.** Amint előre jeleztük, tegnap délután Aradra érkezett Gaster Mózes dr. londoni főrabbi leánya kíséretében. A főrabbit a Délkeleti Európai Szövetség hívta meg Románia területére, hogy itt a nagyobb kulturális gócpontokon tudományos előadásokat tartson.

— **A CFR. vezérigazgatója Kolozsváron.** Jonescu tábornok, a román államvasutak elnökgazdátja inspekción utjában tegnap reggel Kolozsvárra érkezett. Az összes vasuti intézmények megtekintése után este 10 órakor, Hossu János fizetvesztővel együtt Nagyváradra utazott a határmenti állomások meglátogatására.

— **Megint drágul a teherforgalom.** Augustus ötödiktől új menetrend lép életbe a CFR. összes vonalain. Az indulási idő nem változik, csak a vonatok száma. Néhány új vonatot is beállítanak. Az új menetrenddel a teherszállítási díjazás 10 százalékkal megdrágul. A tarifaemelésből származó jövedelmet a vasuti személyzet prémiumára fogják fordítani.

— **Repülőgép-forgalom Romániában.** Bukarestből jelentik: Romániában legközelebb a magánszemélyek részére is bevezetik a repülőforgalmat. Három hangárt fognak felállítani: az első Bukarestben, a második Galacban, a harmadikat pedig Kisenevben. A román kormány erre a célra eddig kilenc repülőgépet rendelt meg, amelyek közül hatot személyszállításra, három pedig postaszolgálatra fognak használni. A repülők óránkénti menetsebessége 160 kilométer lesz és 2000 méter magasban fognak repülni. Bukarestből Galacig az út egy és fél órát, Bukarestből Kisenevig pedig három és fél órát tart.

— **Bessarábiai kommunisták pőre.** Galacból jelentik: A hadbírósg ma kezdte meg a letartóztatott tízenegy kommunista összeküldési perének tárgyalását. A vád szerint a vádlottak Odesszából és Moszkvából kaptak pénzt, melyekből röpiratokot nyomattak és a nép között terjesztették. Bessarábiában ki akarták kiáltani a profetárdiktatúrát, hogy Oroszországhoz csatlakozzanak. A tárgyalás még folyik.

— **Véget ért a bukaresti sztrájkpőr.** Bukarestből jelentik: A gáz- és villamosművek sztrájkoló munkásai ellen indított per véget ért. Őt vádlottat elítélték 5—10 évi kényszermunkára, a többi felmentették. Az elítéltek feleltek.

— **Haláloszsa.** Súlyos csúszás érte Zelig Samu faterkedőt. Huszonegy éves leánya, Klári hosszabb szenvedés után pénteken meghalt. A gyászabaru család iránt nagy a részvét. A fiatalon elhunyt leány temetése szombat éjjel fél 11 órakor ment végbe nagy gyászoló közönség jelenlétében.

— **Az erőszakkal elfoglalt templom.** Munkácsról jelentik: Ruszinszko egész közvéleménye lázas figyelemmel kísérte a nagy lucskai pravoszláv pört, melynek kimenetele döntő befolyást kell hogy gyakoroljon a skizmatikus mozgalom szélsőséges elemeinek túlzott és erőszakos provokációira. A nagy lucskai lakosság, melynek nagyrészt pravoszláv hitre térítették a nagy orosz agitátorok, pár hét előtt lefoglalták a nagy lucskai g.-kat. templomot és paplakot. A csendőrség erőteljes közbelépése megakadályozta akkor, hogy a falu görög-katolikus lakói véres harcra elegendjenek templomuk elrablására. A jogalban megátamodott görögkatolikus egyház feje pert indított a munkácsi járáshírdősnél az erőszakos pravoszlávok ellen. A bíróság most ítéletileg kimondta, hogy a pravoszlávok kötelesek három napon belül visszahozni a görög-katolikus hívőknek a nagy lucskai templomot. A templom visszahozásának még az esetben is meg kell történni, ha a pravoszlávok az ítélet ellen felelkezést nyújtanának be. Ha a pravoszlávok a templomot három napon belül nem adnák vissza a görög-katolikusoknak, úgy százezer korona kártérítést tartoznak fizetni. Ugyanazok százezer korona kártérítést tartoznának fizetni az esetben is, ha az erőszakosság a jövőben megismétlődne.

— **Tilos a közlekedés a gazdasági akadémia területén.** A kolozsvári gazdasági akadémia igazgatósága arról értesíti a közönséget, hogy tilos az intézet területén való járás és a Szamosban való fürdés 500 méternyire a várostól.

— **Lángokban a mexikói olajmezők.** Londonból jelentik, hogy Mexikóban az Atlantióceán mellett lévő hatalmas kiterjedésű olajmezők és telepek kigyulladtak. A tűz nagy gyorsasággal terjed. A tüzet előreláthatólag a legjobb esetben is csak három hét múlva tudják eloltani.

— **Bolsevik propaganda Párisban.** Párisból jelentik: A rendőrség bolsevista propagandát lelemezett le, amelyet főleg a katonák és repülőter legénysége körében folytattak. Hat embert letartóztattak. További letartóztatások várhatók.

— **Bombamerénylet a buenosayorsai parlament ellen.** Buenosayresből jelentik: A parlament épülete ellen bombamerényletet követtek el. Több rendőrségi tisztviselő súlyosan megsebesült. A kár igen nagy.

— **Oroszországban kiküldött az idegen delegátusok vonata.** Rigai távirat szerint egy különvonat, amely idegen delegátusokat vitt Moszkvából Rigába, kisküldött. Őt delegátus meghalt, sokan megsebesültek. Azt hiszik, hogy a vonat ellen merényletet követtek el.

— **Megzavart rablógyilkosság.** Tegnap éjjel felkeltőkor Rosenfeld detektív csoportvezető két rendőrral véletlenül a cigánysoron cirkált. A Csákány-utca 42. számú ház előtt kétségbeesett segítségkérést hallottak. Benyomultak a házba, ahol annak tulajdonosát, Andrea Mária-t a földön találták szalmazsák és párnák alá temetve. Kiszabadítása után elmondta, hogy egy ismeretlen ember rátamadt és fojtogatni kezdte, majd felforgatta az egész házat pénz után kutatva. De ez nem járt eredménnyel, mert az ura, kitől a minap elvált, minden pénzt magával vitte. A betörők meghallották a közeledő detektívek lépteit és elmenekültek. Rosenfeld rögtönzött vizsgálata közben egy levélre akad, amelynek írója halálosan megfenyegette az asszonyt, ha pénzt nem ad neki. Valószínű, hogy a levél írója s éjjeli betörő ugyanaz a személy, aki a detektívek közeledtére megugrott. A rendőrség nyomon van.

— **Külföldre szökött tolvaj.** Ghilsau Miklós, a Cassa Centrala tisztviselője ellopta a munkásbiztosító pénztár tulajdonában lévő írógépet 12 ezer lei értékben. Több hasonló cselekmény elkövetése után Németországba szökött.

— **Közbiztonsági razzia.** Péntek este belügyminiszeri rendeletre a rendőrség rendkívüli razzziát rendezett Ilea Romulusz detektívönök vezetésével. Elfogtak 64 embert, köztük 17 nőt, akik közül a rendőrorvos ötöt betegnek talált és a kórházba vitetett. Az elfogottak között katonaszökevények, munkanélküliek, károk és veszedelmes zsebmetszők vannak.

— **Tiltott műtét.** Az egeresi csendőrség jelentést tett a kolozsvári ügyészségnek, hogy Kálló Péternén egy bábaasszony tiltott műtétet hajtott végre s a szerencsétlen asszony meghalt. Az ügyészség részéről dr. Hosszu rendőrorvos és Pacurar vizsgálóbíró tartotta meg a vizsgálatot. Kállónét felboncolták és megállapították, hogy a halál oka vérmérgezés.

— **Bámbó Béla meaosvásárhelyi hírneves zenekara és Nátyi Károly nótás kishögös fog e hó 20-tól esténként a Park kávéházban hangversenyezni, ezen eseményezésbe menő estélyekre felhívjuk a n. é. közönség figyelmét.**

— **A legjobb rum- és likőresszenciák a legjobb árban kaphatók** Gűck Henrik gyárában Órădeea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. (volt Kolozsvári-utca) 72. szám.

— **„Zea” Első Román Krétagyár r.-t.** Str. Paris 30. Krétagyártmányai minden külföldi gyártmányokat felülmúlnak.

— **Deák fogtechnikus** (dentist) külföldi utjáról hazatérve, működését újból megkezdte. Piac Utrai 25.

— **Ismét kapható Földes világhírű Margit krónika** (szep. pan, pncor, mely pár nap alatt udély, szép, rozsmás, simává teszi az arcot. Kétféle szepít, majfótot, minden bőrből. Zeiralan, ártalmatlan, rögtön segít. Kapható mindenütt.

KÖZGAZDASÁG

— **Augusztus 6-ig lehet a Generala-bankjegyeket beváltani.** A kolozsvári pénzügyi rezort értesítése szerint a pénzügyminiszter augusztus 6-ig meghosszabbította a Generala-bankjegyek beváltásának határidejét. Figyelmeztetnek mindenkit, hogy a becsérés jogával addig az időpontig éljen, mert ezen túl a bankjegyek nem törvényes fizetési eszközök többé.

— **Elmarad a malomipari kongresszus.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy az augusztus 5-ére hirdett kamarai malomipari kongresszus közbejött akadályok miatt későbbi időpontban lesz megtartva.

— **Az új lisztárak Magyarországon és az export.** Budapestről jelentik: Kormányrendelet jelent meg most az új lisztárakról. A buza, dara és a finom tézstaliszt métermázsája 2000 korona, főzöliszt 1400 korona, a buza-kenyérliszt, egységes rozsliszt vagy ezek keveréke 500 korona. Az árak mindenkor a rakodó állomásról métermázsánként, zsák nélkül és készpénz fizetés esetére értendő. A zsákért külön felszámítható a vételár hitelesítése esetén a legmagasabb áron felül még hat százalék. Szeptember 30-ig teljesen szabadá teszik a külföldi lisztbeváltást. A külföldre szállítandó liszt után métermázsánként 300 korona illeték fizetendő minden kivitel engedély nélkül. A kivitelre kerülő lisztmennyiséget a minisztertanács egymillió métermázsában állapította meg.

— **A kolozsvári árumintavásár.** Bukarestből jelentik: Hétfőn, augusztus elsején lesz a kolozsvári mintavásár hivatalos megnyitása. A vásár ugyan már két hete megnyit és működik, a két hét előtti megnyitó aktus azonban tulajdonképpen nem volt egyéb, mint a vásárrendező bizottságának és a jelentése, hogy megbízatását teljesítette és a beígért tenniszura befejezte feladatát. A hétfői megnyitást főnökösen hivatalos lesz és a kormányt Cudaibu miniszter fogja képviselni, aki átmenetileg az ipar- és kereskedelmi tárcát vezeti. Kíséretében lesz Deleanu államtitkár és Manollescu iparügyi főigazgató.

— **A bevont Generala-bankjegyekért mozdonyokat szállít Németország.** Bukarestből táviratozzák: Németország azt az ajánlatot tette a kormányknak, hogy a bevont Banca Generala-bankjegyek értéke fejében — amelyet tudniillik Németországnak kell megterítania, — 450 millió értékben mozdonyokat szállít Romániának, anélkül, hogy a jóvátételi bizottság esetleges későbbi intézkedésének ezzel prejudikálna. A német kormány kész a mozdonyokat azonnal szállítani és kész más gépeket is küldeni, melyekre Romániának szüksége van. Ezt a javaslatot úgy a pénzügyminiszter, mint a Banca Nacionala elfogadta és így közelebbről kivitelre kerül.

— **Ausztria nem kap hitelt.** Bécsből jelentik: A bécsi valutapiac óriási emelkedése összefüggésben van az osztrák külföldi hitelakció eredménytelenségével. A hausse-mozgalom nagyon lehanguló hatással van az osztrák kormányra, amely a napokban döntő lépésre készül a hitelakció siettetése érdekében.

— **A csehszlovák faipar helyzete.** Kassáról jelentik: A faipar helyzete nagyjában nem változott meg. A fakiviteli illeték redukálása, eddig mitsem eredményezett és előreláthatólag a versengést nem teszi lehetővé a többi országok exportáruival. Bár a külföldi itteni cégeknek érdeklődik, csak kisebb üzletek bonyolítottak le. A magyar piacra is — leginkább puha fában — nyomott a hangulat. A legkeresettebb cikk a fenyő. Tűzfában tovább is szilárd a tendencia.

— **Hetvenmillió fizetőkép telenség.** A Prágában székelő Cseh-Amerikai Kereskedelmi r.-t. ellen csődönkívüli kényszerre győztes vezetnek. A társaság 27 millió cseh korona tartozás szemből áll hetvenmillió cseh korona tartozás.

Valutapiac:

Bukarest, július 29. Márka 96, leva 70, font sterling 280, francia frank 630, svájci frank 1250, lira 325, drachma 390, dollár 74 1/4, arany —, ezüst —, osztr. kor. 10, magyar korona 25, szokol 104 1/2, lengyel marka —, dinár 180, török lira 44, Napoleon 236.

Páris, július 29. Bukarest 16 1/4, London 4639, Newyork 1293, Róma 53 1/4, Svájc 213 1/4, Prága —, Berlin 16 1/4, Bécs —, Hága —, Athén —.

Bécs, jul. 29. Lei 1185, dollár 955, belga frank 7205, francia frank 7405, svájci frank 188, holland forint 29660, dán korona 144 1/4, jugoszláv korona 2114, norvég korona —, svéd korona 19270, szokol 1205 1/4, leva 740, lira 4025, marka 1187, lengyel marka 46 1/2, font sterling 8415, rubel —, magyar korona 246 1/4.

Berlin, jul. 29. Amsterdam 2485, Brüsszel 59940, Kristiania 108645, Kopenhága 1224 1/4, Stockholm 165380, Helsingfors 12485, Róma 34065, London 28845, Newyork 805310, Páris 61785, Zürich 182365, Madrid 103395, Bécs 923, Prága 10160, Budapest 2187, Bukarest 101.

Zürich, jul. 29. Bukarest 775, Berlin 752, Amsterdam 189, Newyork 610, London 2180, Páris 4670, Milano 2560, Brüsszel 4560, Kopenhága 92 1/4, Stockholm 125, Kristiania 78 1/4, Madrid 78 1/4, Prága 770, Budapest 162 1/4, Zágráb 850, Buenosayres 178, Varsó 80, Bécs 67, osztr. leb. kor. 64.

Budapest, jul. 29. Lei 435-500, font ster. —, leva —, dollár 390-400, francia frank 3250-3300, marka 475-485, lira 1590-1610, osztr. kor. 40 1/2-41 1/2, rubel 47 1/2-48 1/2, svájci frank —, szokol 485-495, dinár 850-870, lengyel marka 17-18, napoleon —.

Bruszel a kemalisták oldalán harcol

Bécs, július 29. (Damian.) A „Rosta“ jelent: A szovjetkormány megbizta Bruszelot, hogy együtt harcoljon a kemalistákkal. Együtt rábizta a Perzsiával, Afganisztánnal és Indiával határos területek politikai ügyeinek a vezetését.

SZÍNHÁZ

A Bécsi Jiddis Színház vendégjátéka. Az Apolló (Biasini) színpadán vasárnap este „Chanele, die Näherin“ című színmű van műsoron. Hétfőn, augusztus 1-én a „Mensch soll man sein“ című drámában fog a jeles együttes fellépni.

A mozgóképművészet: A Szinkó-mozgóban: Vasárnap a „Táncosnő és király szerelme, szeretve mindhalálig“. Paul Fellner megkapó romantikus filmregénye, melyet Manuel portugál exkaváló és a tündérszép Gaby táncosnő szerepében nyomasztóan irt. — Hétfő, kedd, szerda: Xa Xa negyedik fejezete: „Utolsó megpróbáltatások“. Stanleysék elhagyják a vendégszerető napvárost és tovább indulnak Tarik felé vezető útjukban. — Csütörtökön, pénteken és szombaton a Xa Xa ötödik és utolsó fejezete: „Az édes otthonban“. — Vasárnap, „A halál mátkája“. Fantasztikus olasz dráma. „A végzetes gyűrű“ című kalandortörténet ciklus. — Az Egyetem-mozgóban vasárnap csak egy nappal olasz társadalmi dráma, „Bosszúeset“, a főszerepekben Maria Carmi és P. Menichelli. — Hétfőn és kedden a nagy amerikai kalandor történet, „Milliók a kofferben“ ötödik része. — Szerdán és csütörtökön ugyane filmkolosszus hatodik és befejező része. — Pénteken, szombaton az Ufa-gyár csodaszép remeke: „Örökifjúság“. Vasárnaptól „Hugó“, az óriás. Látványos, érdekes meséjű amerikai dráma. — Az Uránia-mozgóban vasárnap a „Gyémántpalota“. Egy szerelmi tanya titka. A kerítőnök karmaiban. Nagy szabású amerikai kulturfilm, a leánykereskedelem ellenes liga kiadványa. — Hétfőtől rendkívül szenzáció: „Judex újabb megbízatása“. Kedden az első rész meg, szerdán és csütörtökön a második fejezet: „Delajos álom“ és pénteken, szombaton: „A halott kéz“, a Judex újabb megbízatásának harmadik része. Vasárnap csak egy napig! Parafilm szenzáció! „Emlékezzetek!“ című amerikai háborús dráma, főszerepben Ritza Jolivet. Megkapó tengeri és szárazföldi harci felvételek, a Lusitani hajóirás elsüllyedésének borzalmás színhatéka.

Főszervező: DR. FISCHER JOSEF
Felsőbb szervező: MARTON BRNÓ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság
Székhely: Cămin, Ferdinand (volt Perșina József-utca) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Im én azt is... Válasz minden beadvényre... Kérlek megköszönni!

ZSÁK ÉS PONYVA

mindennemű célokra — költésben is — kapható: ALBALA IZSÓ TEMESVÁR. P. Traian 2, Sărgănești Albala, Timiștara-Fabrik.

NEUMANN M.

férfi fiú- és leányka-ruha áruház CLUJ-ÚJ-ÓLOZSVÁR — FÖTÉR. Fresko férfi-öltöny tiszta gyapjú Lei 750.—

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben legolcsóbb árban kaphatók

Táblaüveg — Ablaktapasz Kristályfehér üvegarúk — Porcellánárúk — Wilhelmsburgi kőedény — Keretlecek waggontételben is kaphatók

Komlós Testvéreknel ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD Kérjen árajánlatot!

As Új Kelet előfizetési árai: Egész évre 380.— L. Negyed évre... 100 L. Fél évre... 200.— L. Egy hétra... 40 B. Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 150 L.

KÁVÉCSARNOK és étterem jóitalok, naponta friss háziiparmények GRÜNFELD-nél Oradea-Mare, Str. Saguna (volt Kapucinus-utca) 6 Pontos kiszolgálás!! — Szolid árak!

Legolcsóbb bevásárlási forrás! DEUTSCH K. I. üveg és porcellán nagykereskedés r. t. Oradea-Mare — Nagyvárad, Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4. Telefon 71 Interurbán

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbadi porcellán, díszmű- és konyhaberendezési cikkekből.

Utazó ügynök képzett kereskedő, magyar-német nyelvtudással, azonnali beutazásra kerestetik. Ajánlatok „Import“ jellegű „Reclama“ főtéri hirdetőbe intézendők.

RÉZ-

Kereskedők figyelmébe! Nagy küldemény friss és tartós citrom érkezett. Azonkívül swardellagyűrűk, szardíniák, mindenféle gyarmatarúk és déligyümölcsök a Katz és Berndt céghez, ahol a legolcsóbb napi áron lesz kiadva Telefon 3-97

Externa nemzetközi szállítási és vámolási vállalat. Központ: Oradea-Mare. Fiók: Bihar-püspöki, Bihar-kereszt, Nagyszalonta, Kötégyán, Halmi. Nemzetközi transportok. Állandó gyűjtővagonok Wienből, Budapestból és a külföld nagyobb városából. — Állandó belföldi gyűjtőtorgalom. Sărgănești: „EXTERNA“ — Oradea-Mare

Grünwald és Péchy Üvegcsiszolda, tükrörárujár és épületüvegezési vállalat. Oradea-Mare, Str. Gortiozy-u. 16. tudatja, hogy tükröüveg-szállítmánya megérkezett! Készít mindenféle csiszolt bútorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára

HÁZELADÁS! Jó helyen fekvő és jó karban lévő MAGÁN HÁZ szép nagy kerttel, melyben már 40 év óta jól menő éjjeli üzlet van, jutányos áron eladó DRESSNANDT & TSA Nagyszében — Dicsőváros-utca 51 sz.

BREUER ÉS RONA nemzetközi szállítási- és bizományi vállalat ORADEA-MARE, Interurb. telef. 5-55 Szállít bármely országból egész Románia területére vaggontételeket és darabárakat biztosítással. Olcsó díjtétel. Külön árúbiztosítási osztály

lemez palinkafőzőkhöz különféle méreteken olcsó áron szereshető be a bucu-pesti I. NACHT főmagny-kereskedő ERDELYI ÜZLETÉBEN — ARAD, STR. DECEMBRIL (FA-UTCA) 1

